

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Moeskroensesteenweg 257-267 (Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019J13
Oktober 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek.....	7
1.1	Administratieve gegevens.....	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	16
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	16
1.4.1.1	Landschappelijke situering	17
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	36
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	37
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	40
1.5	Synthese	43
2	Bibliografie.....	44

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).....	15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 11: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	40
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	41

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	42
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).....	42

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....16

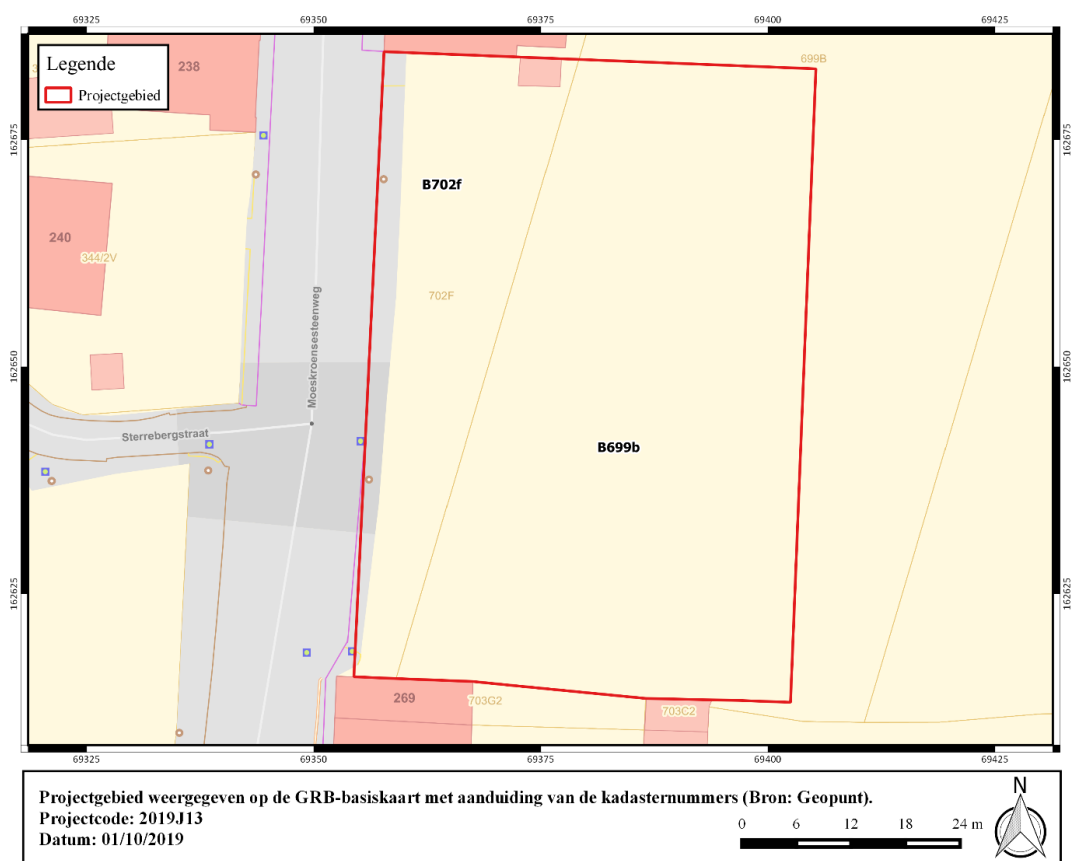
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

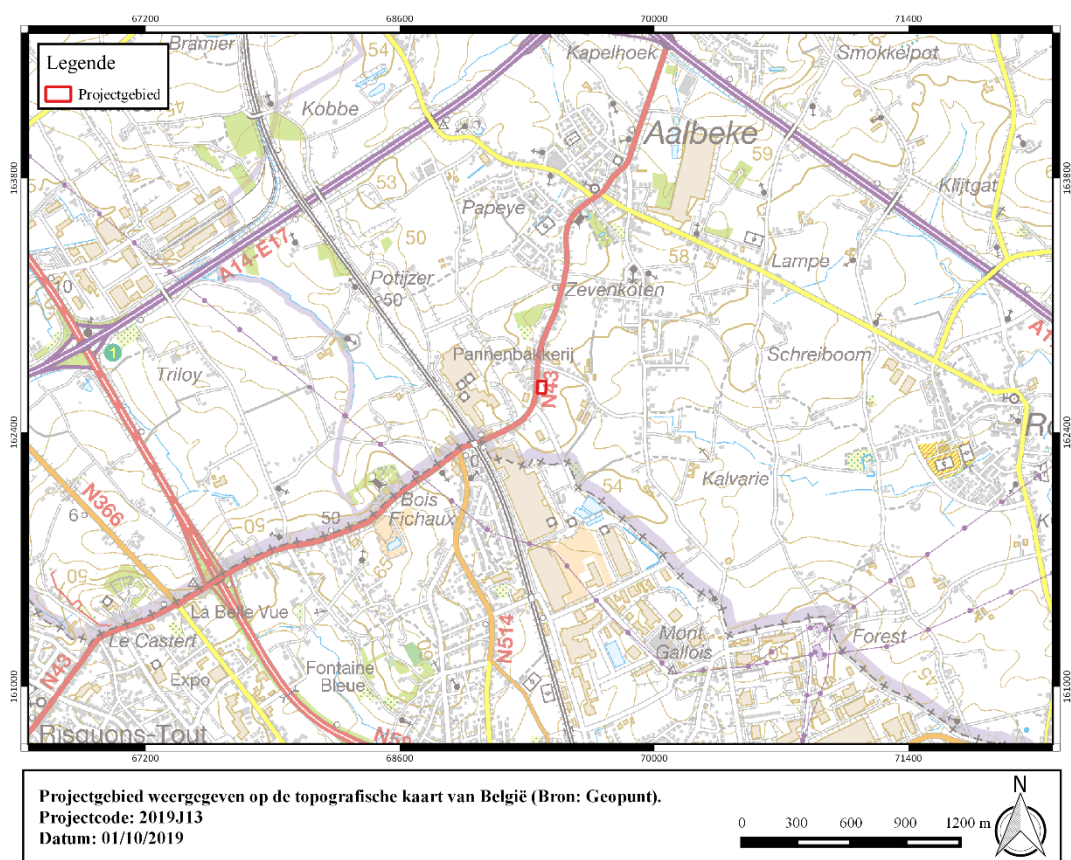
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	Aalbeke
	Postcode	8511
	Adres	Moeskroensesteenweg 257-267 8511 Aalbeke
	Toponiem	Moeskroensesteenweg 257-267
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 69318$ $Y_{\min} = 162608$ $X_{\max} = 69431$ $Y_{\max} = 162686$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kortrijk, Afdeling 9 (Aalbeke), Sectie B, nr's: 702f, 699b Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 3325 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Aalbeke Moeskroensesteenweg 257 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Vandermaelenkaart, 1846-1854
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Aalbeke, deelgemeente van Kortrijk, in de provincie West-Vlaanderen. Het projectgebied situeert zich amper 350 meter ten noorden van de grens met Wallonië. De dorpskern van Aalbeke lokaliseert zich ca. 1,2 km ten noorden. Het terrein grenst ten westen aan de Moeskroensesteenweg. Ten noorden en ten zuiden sluit het plangebied aan bij lintbebouwing langsheen voornoemde weg. Ten oosten van het projectgebied situeert zich akkerland.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3225 m².

Het overgrote deel van het terrein is in gebruik als akker. In het noordwestelijk deel van het plangebied situeert zich een garage en een inrijlaan. Ook de zuidelijke strook van het terrein is verhard.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 9 loten met bijhorende infrastructuur in de vorm van wegenis, rioleringen, nutsleidingen en groenzone. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en werfinrichting én de mogelijke toekomstige ingrepen in de individuele kavels het potentieel archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Bijgevolg wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

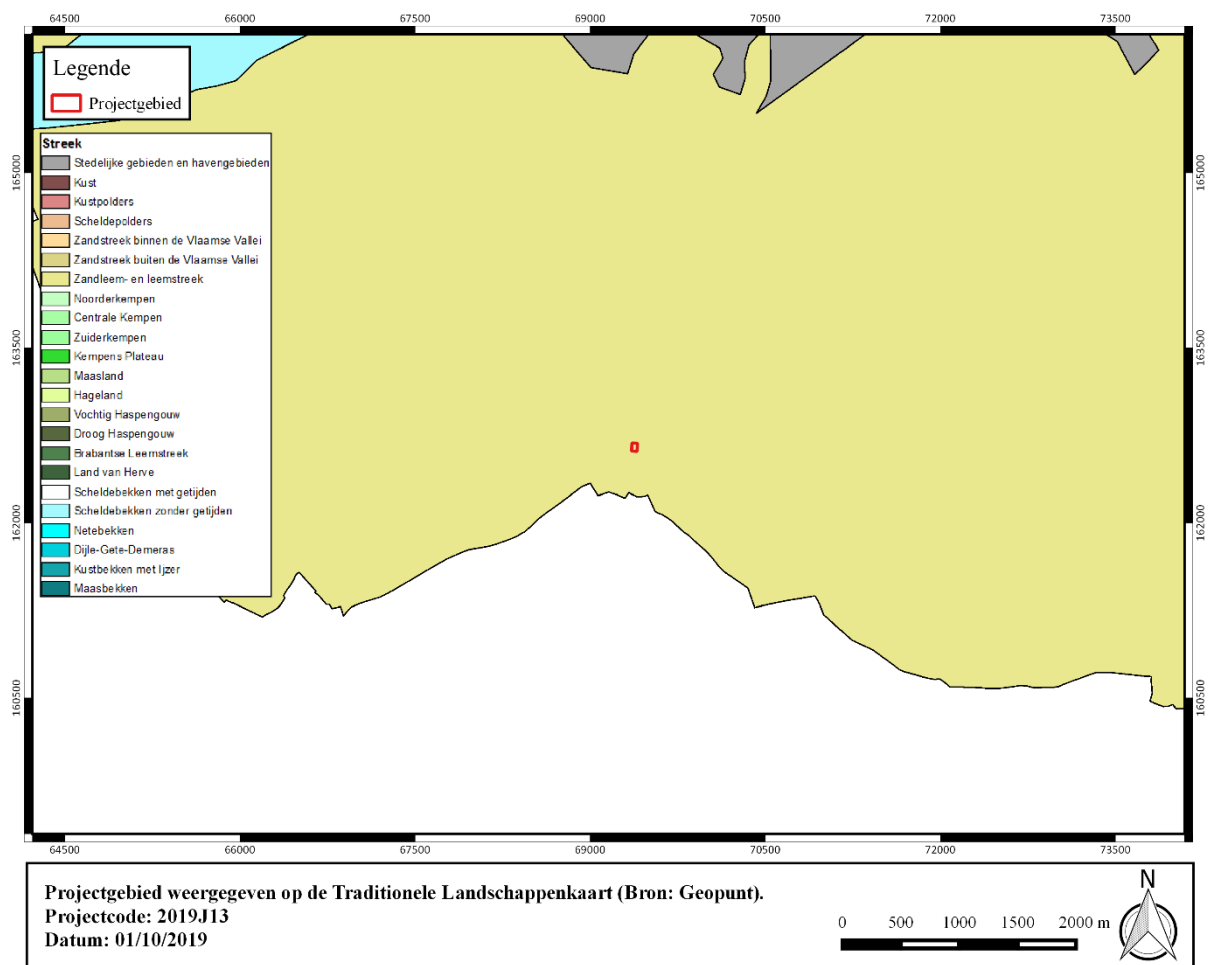
Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Aalbeke
Quartair	Quartair Type 2
Bodemtypes	OB, Ada
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	52.2 – 53.8 m TAW
Hydrografie	Boven-Scheldebekken, deelbekken West-Vlaamse Scheldemeersen.

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

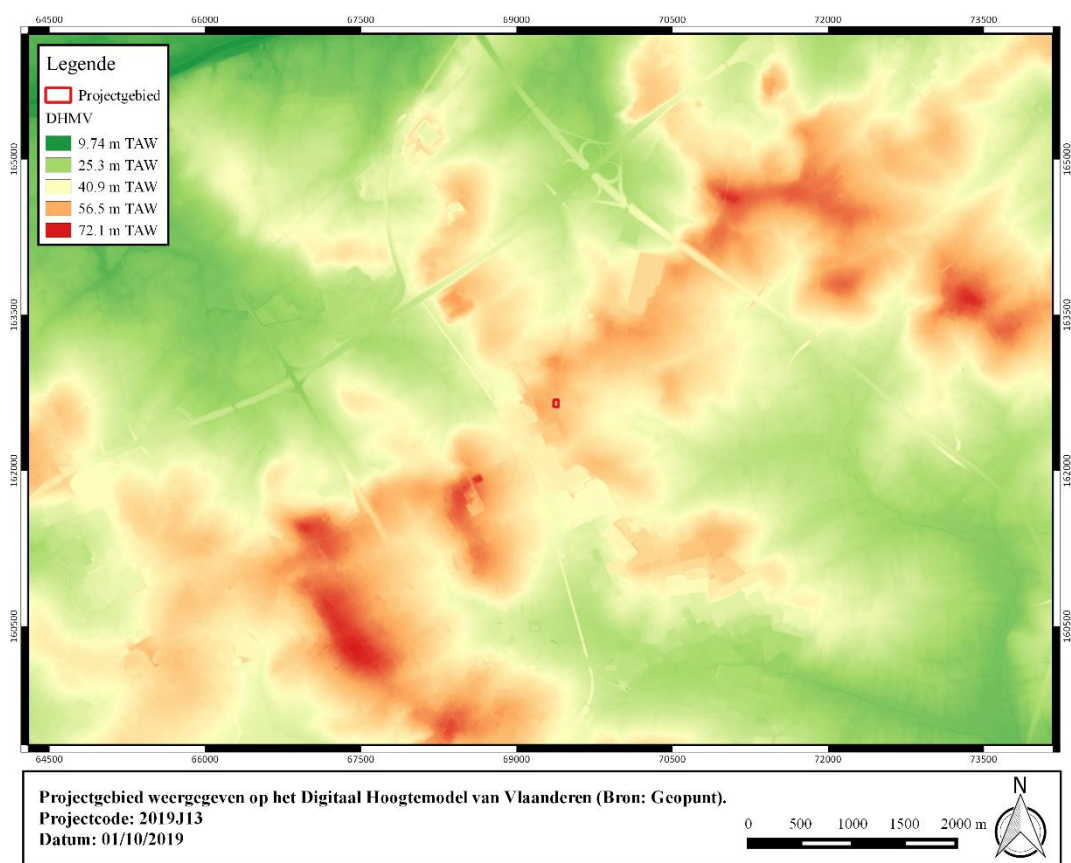
Het terrein is gelegen op een zuidwest-noordoost georiënteerde heuvelrug, binnen het Leie-Schelde-interfluvium. Deze heuvelrug strekt zich uit van Moeskroen, over Anzegem, naar Kruishoutem toe. Aan de noordwestelijke zijde loopt deze heuvelrug uit richting Leievallei. Het plangebied is gelegen op een hoogte van ca. 52.2 – 53.8 m TAW en helt duidelijk af in oostelijke richting. Het terrein is gelegen aan de oostzijde van een heuveltop die een hoogte bereikt van 57 m TAW. Precies ten zuiden van het projectgebied ontspringt de Rekkembeek, die afwatert richting Leievallei.

Hydrografisch is het plangebied gelegen binnen het Boven-Scheldebekken, deelbekken West-Vlaamse Scheldemeersen.

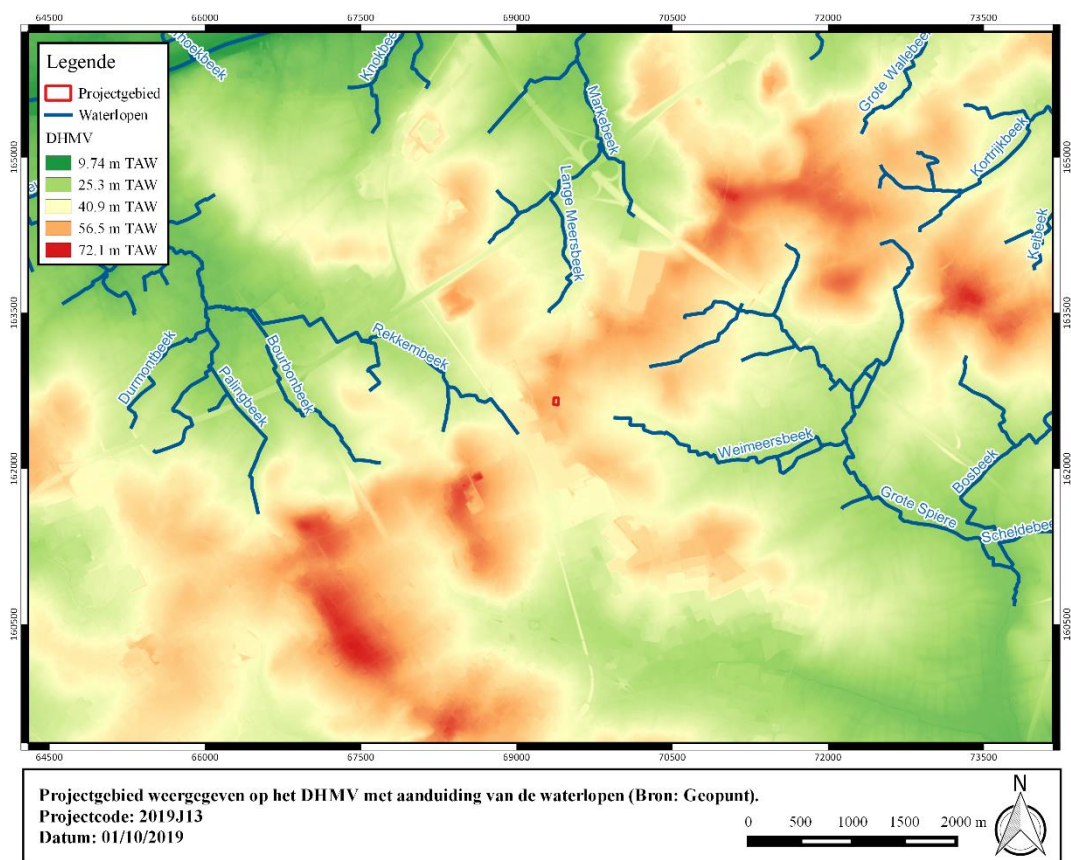

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

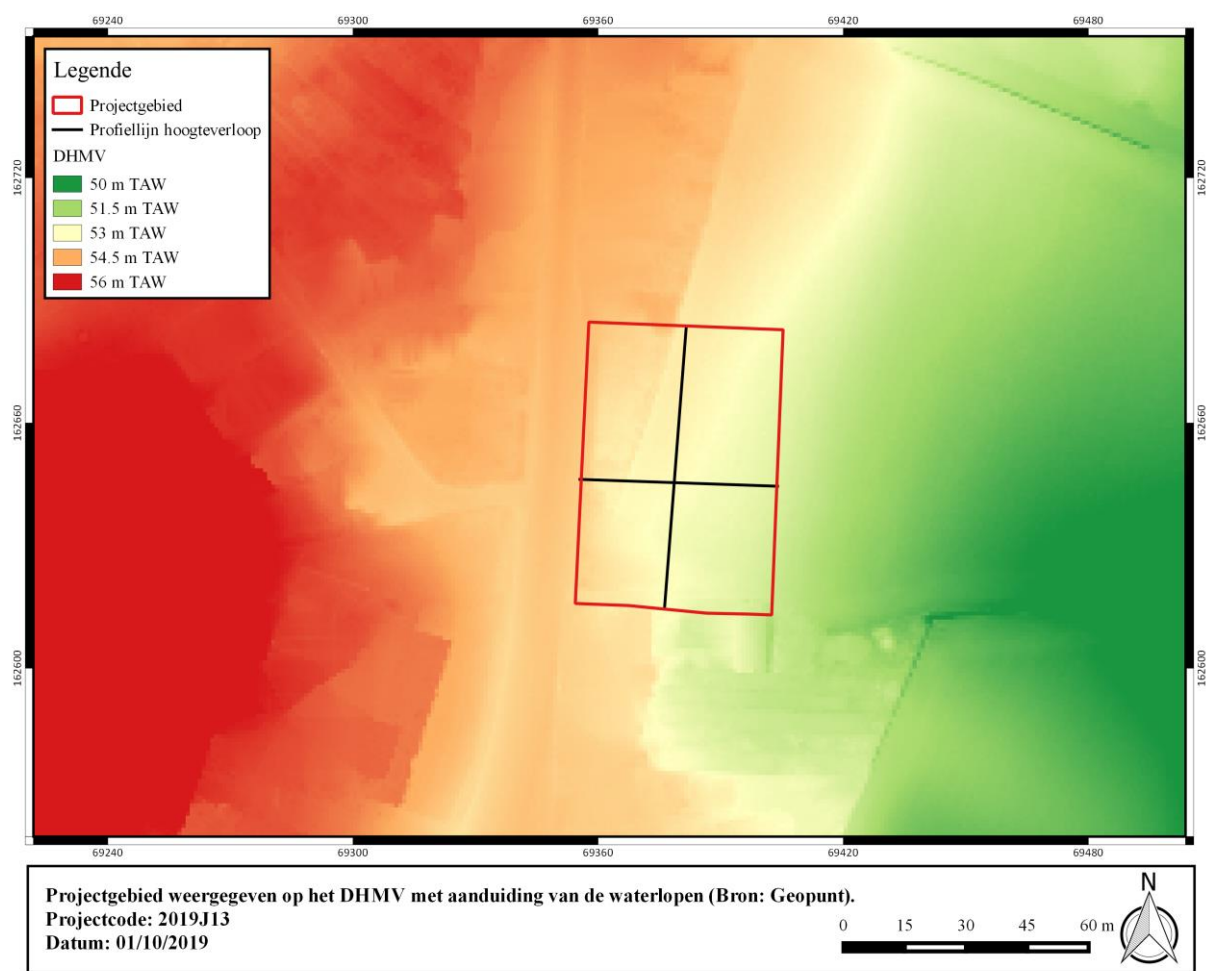

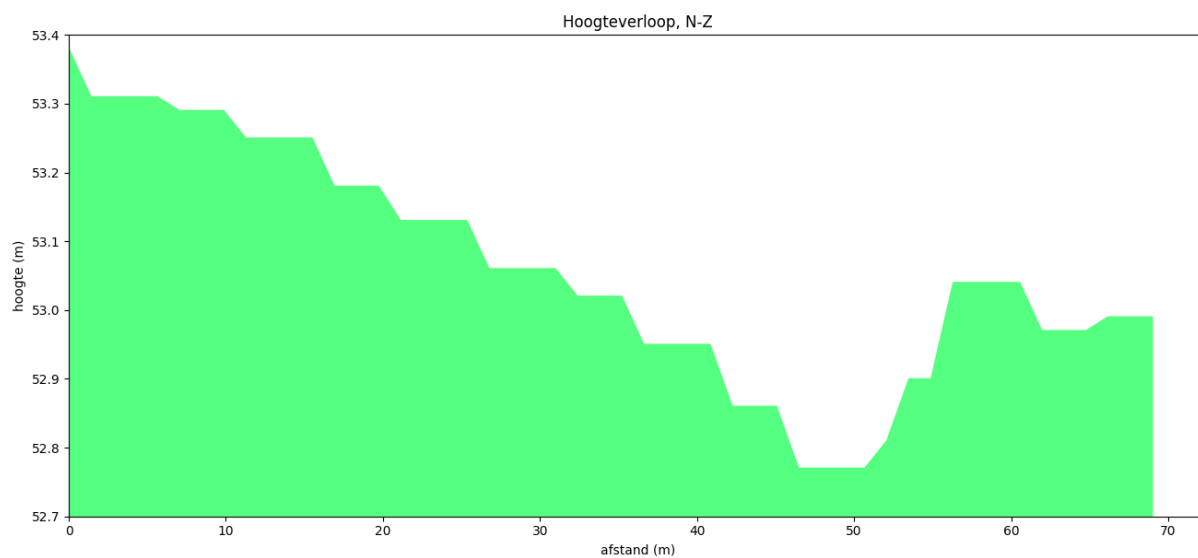
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

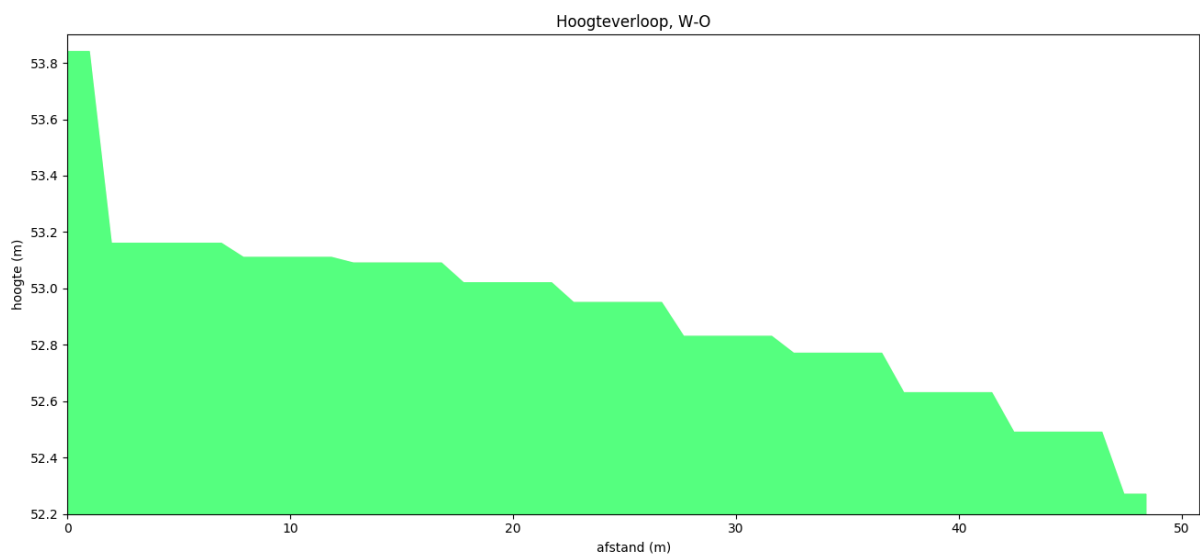
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).

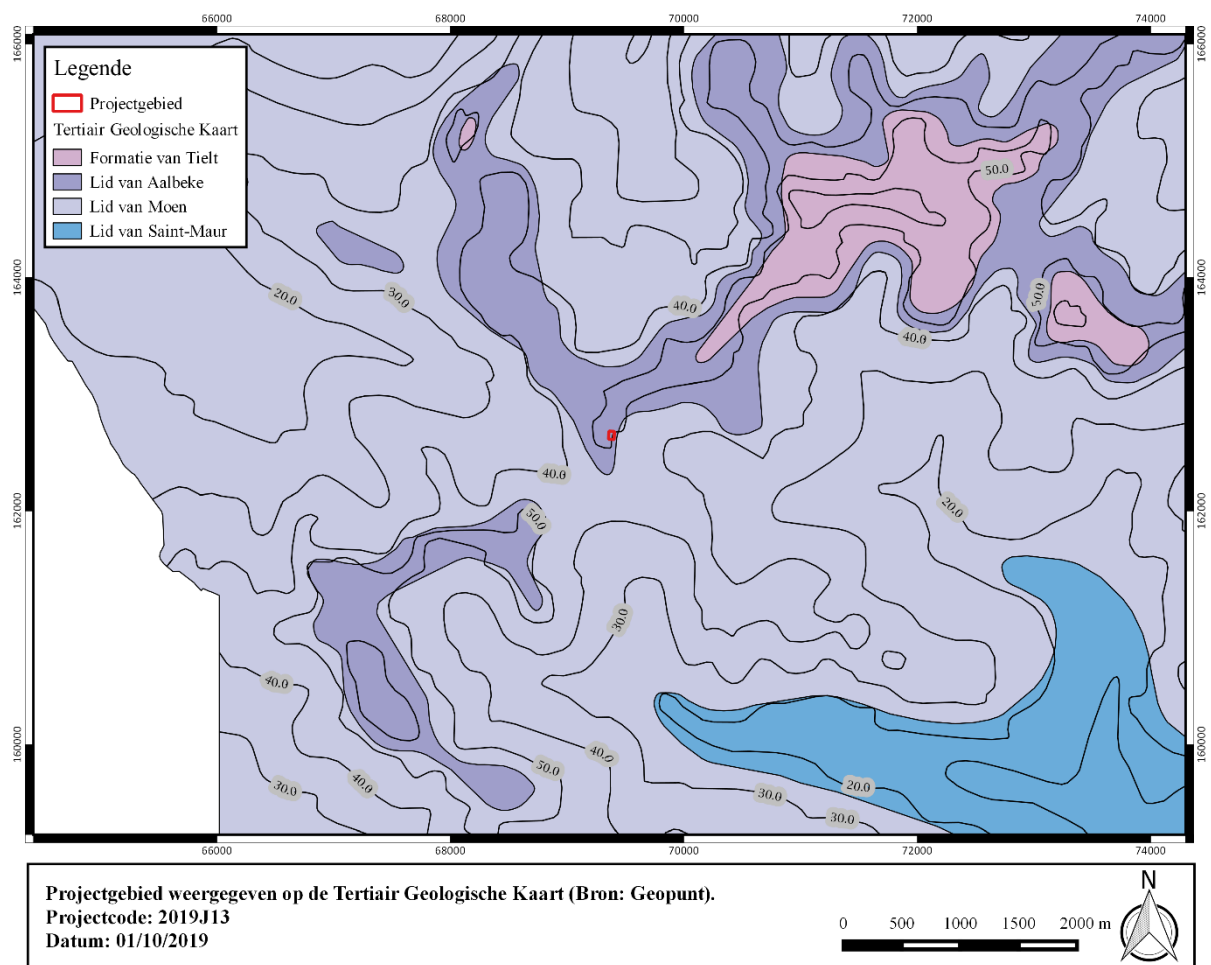

Figuur 11: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Aalbeke** (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Aalbeke is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

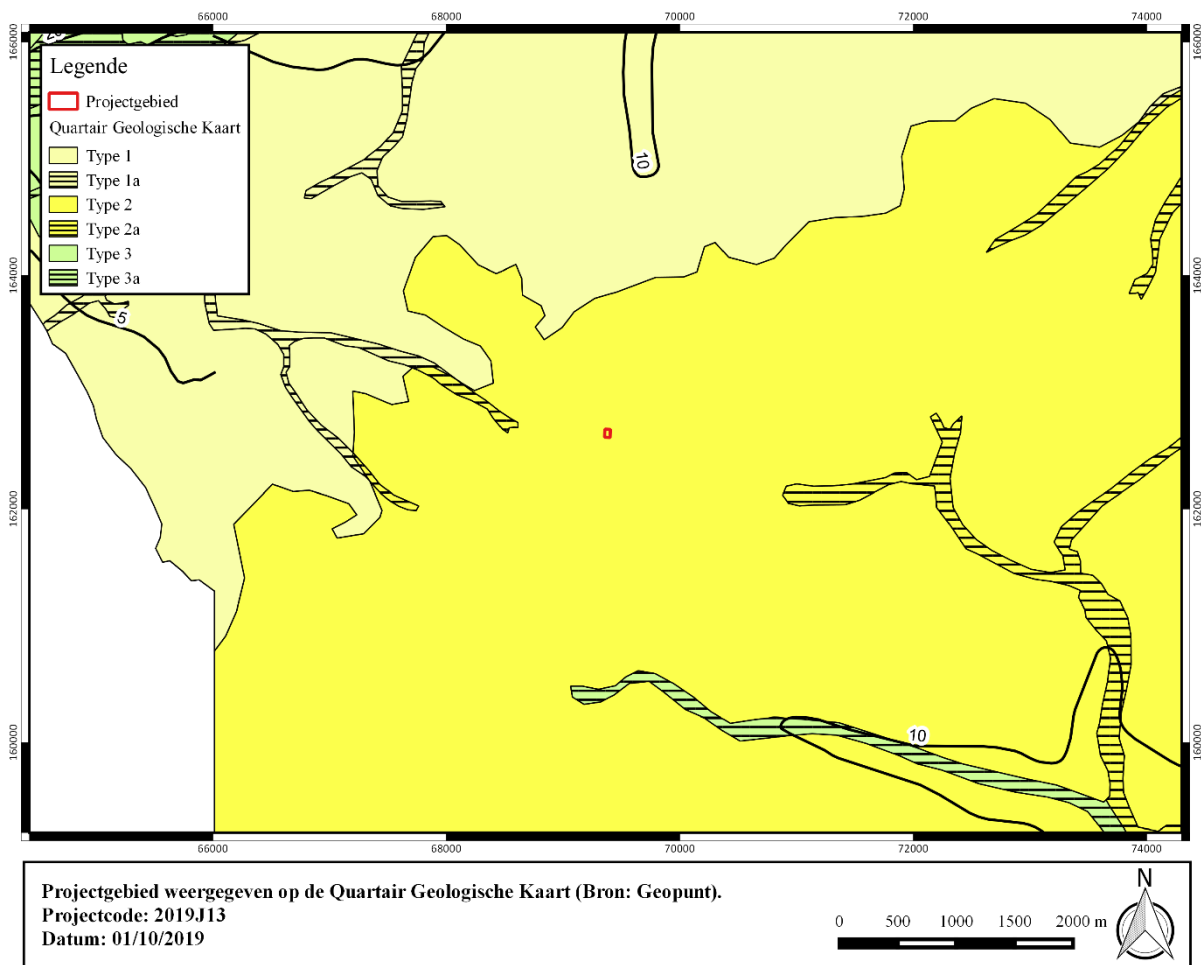

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 2**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

214832	Mechanische prospectie; NK: 15 meter Onbepaald: greppels en paalkuilen Bron: Demoen D., Claus A., Krekelbergh N. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen- Meersweg (Lar Zuid), BAAC Vlaanderen Rapport 284, Gent.
218215	Mechanische prospectie; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: sporen, gelinkt aan extensieve inrichting en exploitatie van het landschap. Deze sporen klimmen op tot de 13e eeuw. Daarnaast enkele kuilen met geïsoleerde ligging. Bron: David Demoen & Stephanie Sadones 2017: Archeologienota Menen, Meersweg: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 508, Gent.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

70296	Indicator cartografie; NK: 250 meter 18^e eeuw: korenwindmolen
72879	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72885	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72887	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72888	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72889	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72890	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74307	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
74311	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74312	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: molen
74313	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^e eeuw: molen
74315	Indicator cartografie; NK: 15 meter 16 ^e eeuw: kerk
76646	Veldprospectie; NK: 250 meter Steentijd: lithisch materiaal
152131	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

73669	Veldprospectie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk - bouwmetaal
73672	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73674	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73675	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73679	Veldprospectie; NK: 150 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73685	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - molen
73686	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
73687	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
73688	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73689	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74116	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74117	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
74118	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74120	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74121	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk

74122	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74123	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk
74124	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74125	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk 16 ^e eeuw: aardewerk
74126	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74127	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74128	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74129	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74130	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74131	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
74132	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74133	Veldprospectie; NK: 150 meter

	Nieuwe tijd: aardewerk – glas - bouwmetaal
74134	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74135	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74136	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: aardewerk
74137	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74138	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74139	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74140	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74141	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: aardewerk
74142	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk Nieuwste tijd: aardewerk
74143	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74144	Veldprospectie; NK: 15 meter

	Steentijd: lithisch materiaal
74145	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
74146	Veldprospectie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74147	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74148	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74149	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk
74150	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74151	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: glas Nieuwe tijd: aardewerk
74153	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74154	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74155	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74156	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk - bouw materiaal

74157	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74158	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74159	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74160	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74161	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74162	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74163	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74164	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74165	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74166	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74168	Veldprospectie; NK: 15 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk Nieuwste tijd: aardewerk
74169	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74170	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74171	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74172	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74173	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74174	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74175	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74176	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74177	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74178	Veldprospectie; NK: 15 meter

	Nieuwe tijd: aardewerk
74179	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74180	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74181	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74182	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74183	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74184	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74185	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74186	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74187	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74188	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal

	Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74189	Veldprospectie; NK: 15 meter Finaal-paleolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74190	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74191	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74192	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk
74193	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74195	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74196	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74197	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk

74198	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74300	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74301	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74302	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74303	Veldprospectie; NK: 15 meter Laat-Romeinse tijd: melding van een kleine Gallo-Romeinse afvalkuil die hier in 1962 zou ontdekt zijn in een in uitbating zijnde kleiput.
74304	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74305	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74306	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht Nieuwe tijd: aardewerk

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De vondst van tal van silexfragmenten, gerecupereerd bij veldprospecties, wijst op menselijke aanwezigheid in de omgeving van het plangebied vanaf de steentijd. De landschappelijke situatie wijst tevens op een verhoogde verwachting naar menselijke aanwezigheid in de steentijd. Archeologische vondsten in de omgeving van het plangebied zijn schaars. Echter is dit vermoedelijk eerder een reflectie van een gebrek aan onderzoek dan van de afwezigheid van archeologisch sporen.

De oudste vermelding van Aalbeke is als Albecca in 1136. De vroegste vermelding als parochie is in een akte van 1211, waarin de bisschop van Doornik de schenking door Aelis van Dendermonde van haar tiendeheffing in Aalbeke, Moeskroen, Rekkem en Rollegem aan de abdij van Ravensberg bij Merkegem bekrachtigt. Aalbeke behoort op kerkelijk vlak tot het bisdom Doornik en de dekenij Kortrijk. Op feodaal gebied is Aalbeke verdeeld over verschillende heerlijkheden, waarvan de meeste zich ook over andere parochies uitstrekten. De heerlijkheid Aalbeke, die afhangt van het grafelijk kasteel van Kortrijk is niet de belangrijkste, maar het bezit ervan betekent wel dat men de titel van dorpsheer mag voeren. De kerk staat eveneens op het grondgebied van deze heerlijkheid, dat daarom ook wel "Ter Kercken" wordt genoemd. Over de oudste kerk is echter weinig geweten, de laatste restanten ervan verdwenen in 1794.

Rond 1525 komt de dorpsheerlijkheid door koop in handen van Antoon de la Barre, heer van Moeskroen. Tot aan de Franse Revolutie zou de heer van Moeskroen ook de titel van dorpsheer van Aalbeke voeren. Aalbeke blijft niet gespaard van de godsdiensttroebelen in de tweede helft van de 16e eeuw. Het strijdgewoel leidt tot een economische depressie, waarvan ook Aalbeke het slachtoffer wordt. Ook de Negenjarige Oorlog eist een zware tol van de kasselrij Kortrijk. Door haar ligging tussen de Franse linies is Aalbeke één van de ergst getroffen dorpen. Na een relatief rustige 18e eeuw vallen Franse troepen in 1794 opnieuw het dorp binnen, wat gepaard gaat met vernielingen.

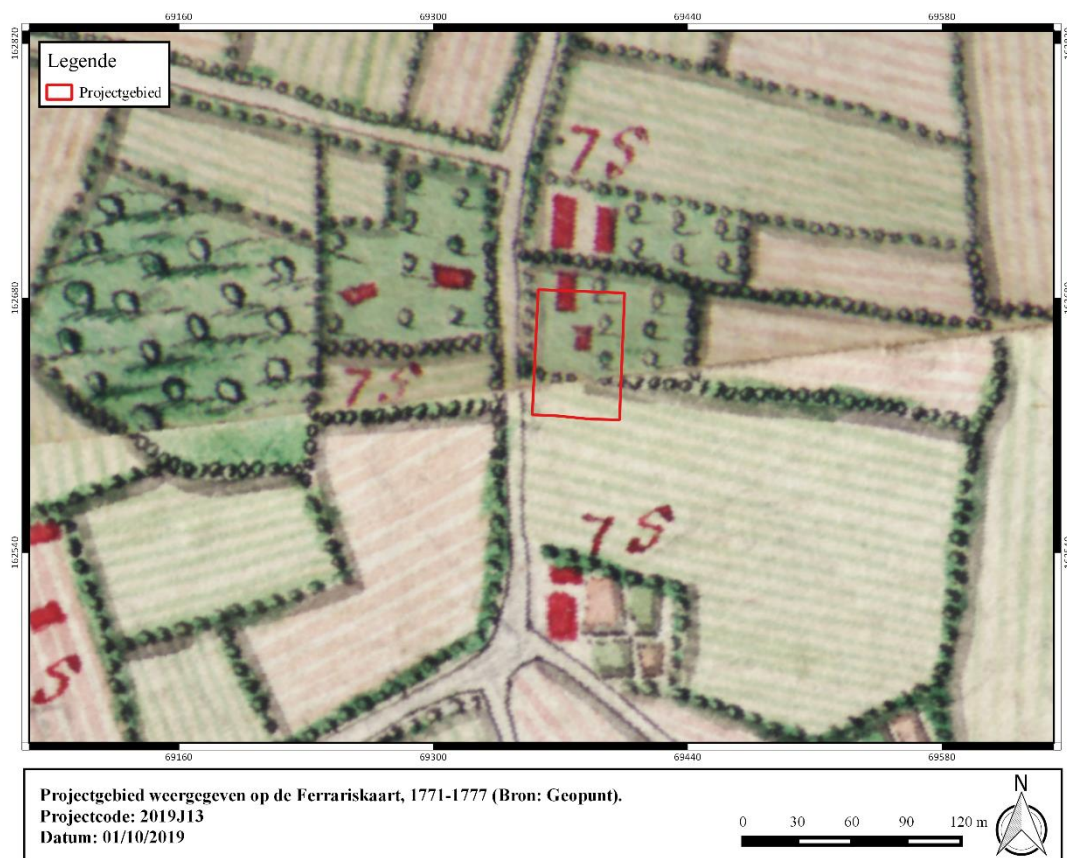
Rond het midden van de 19^e eeuw begint de industriële ontwikkeling een steeds grotere rol te spelen. In 1842 wordt de spoorlijn Kortrijk-Moeskroen aangelegd, in 1857 krijgt Aalbeke een eigen station. Deze spoorlijn trekt nieuwe industrieën aan, waarbij rond de fabrieken nieuwe woonkernen ontstaan. In 1907-1908 wordt begonnen met de bouw van de mechanische dakpannenfabriek 'De Sterreberg', wat gepaard gaat met intensieve klei-ontginning. Tot het begin van de jaren 1950 behoudt Aalbeke haar sterk agrarisch uitzicht. In 1956 wordt het eerste bijzonder plan van aanleg "Dorpskom" goedgekeurd, waarin ondermeer voorzien wordt in de verbreding van de rijksweg Kortrijk-Moeskroen, de vastlegging van het nieuw kerkhof en de bouw van een sociale woonwijk in wat de Oudstrijderslaan zal worden.³

³ Inventaris Onroerend Erfgoed

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

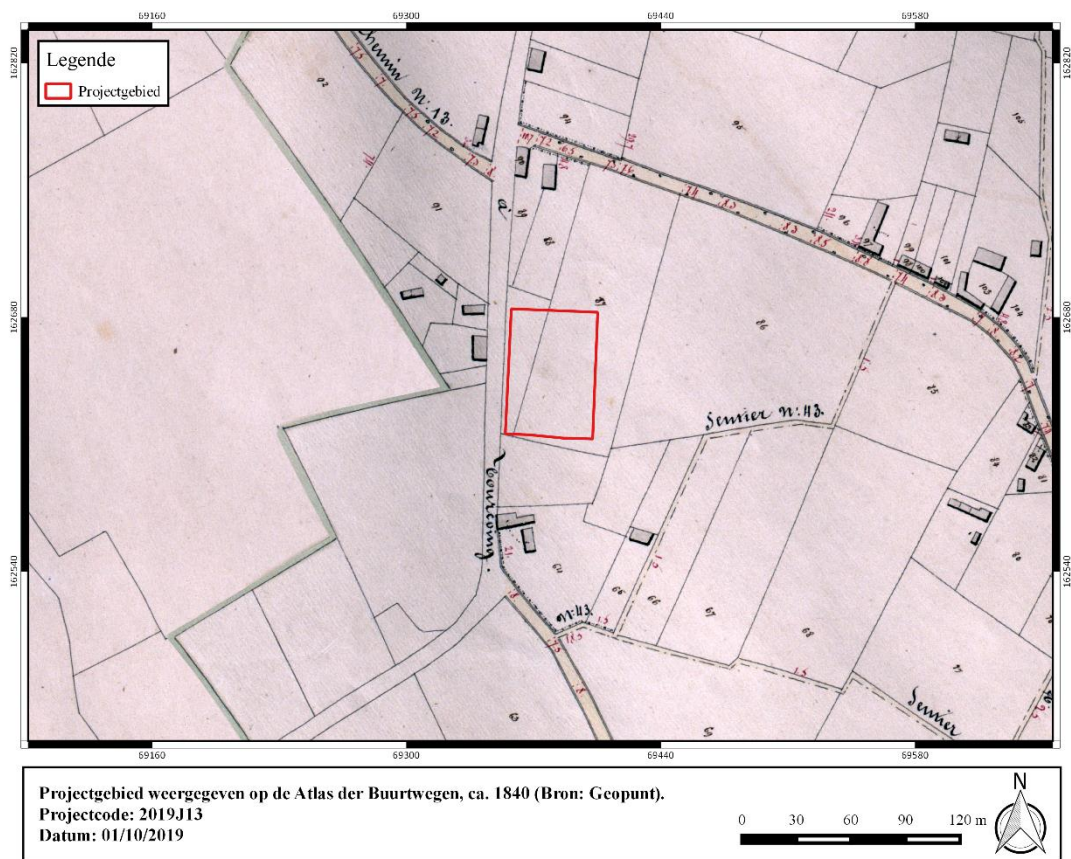
De Ferrariskaart geeft duidelijk bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Het betreft twee rechthoekige gebouwen die zijn omgeven door een boomgaard. Het zuidelijk deel van het terrein staat gekarteerd als akker. Het verloop van de huidige Moeskroensesteenweg is reeds duidelijk weergegeven. De Ferrariskaart weerspiegelt het rurale karakter van de omgeving van het plangebied in de tweede helft van de 18^e eeuw. Uitgestrekte landerijen wisselen zich af met beboste zones.

Op de 19^e-eeuwse cartografische indicatoren is de bebouwing binnen de projectgrenzen niet langer weergegeven. De Vandermaelenkaart beeldt duidelijk de west-oost gerichte helling van het terrein af.

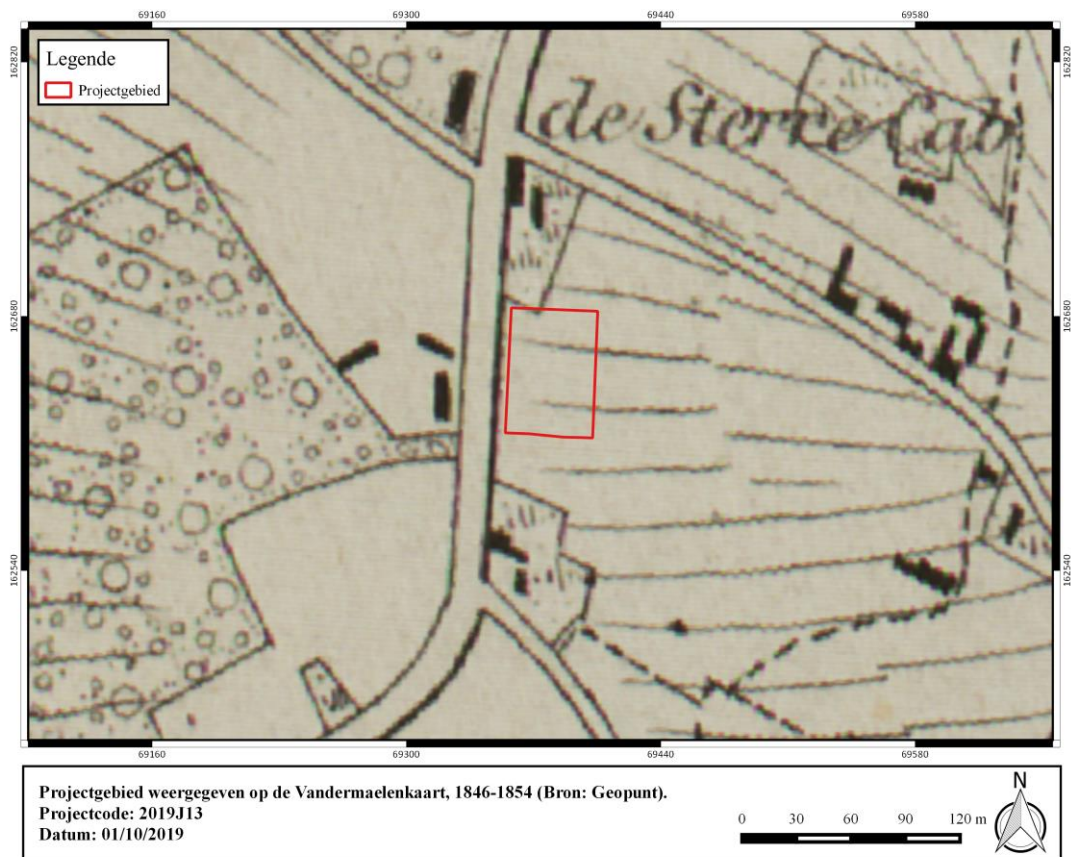

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

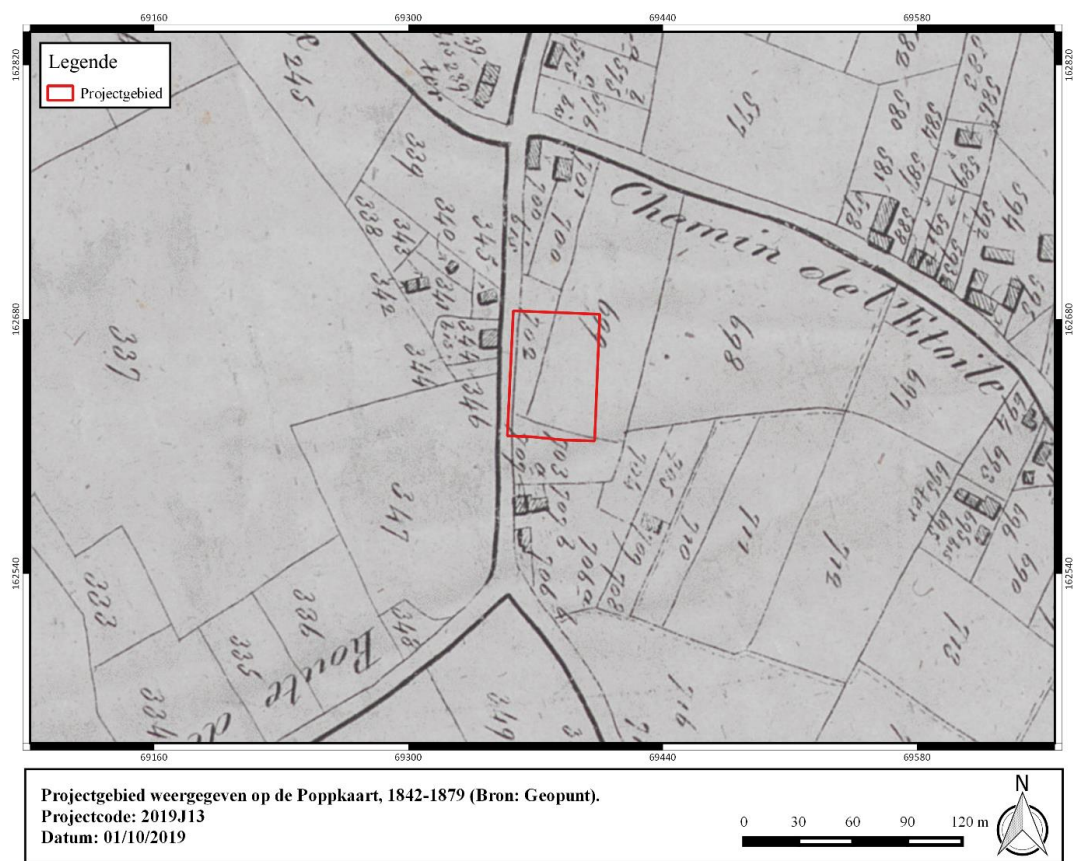

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

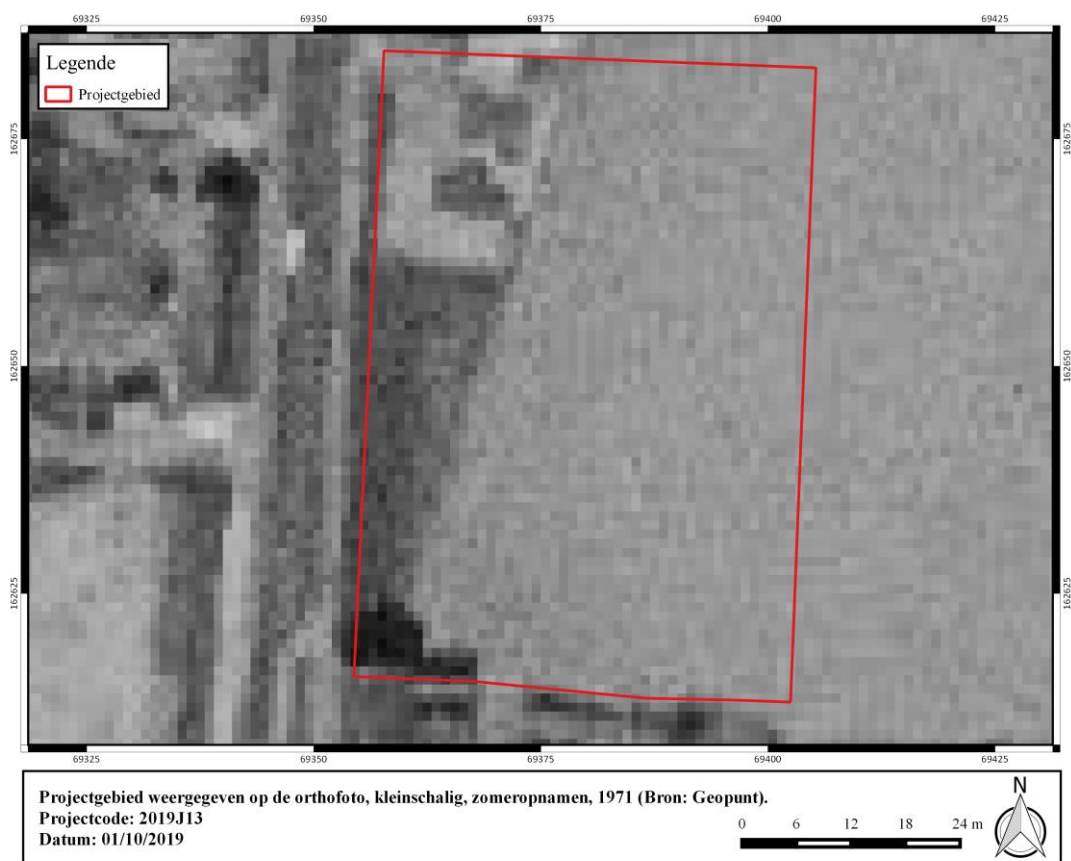
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

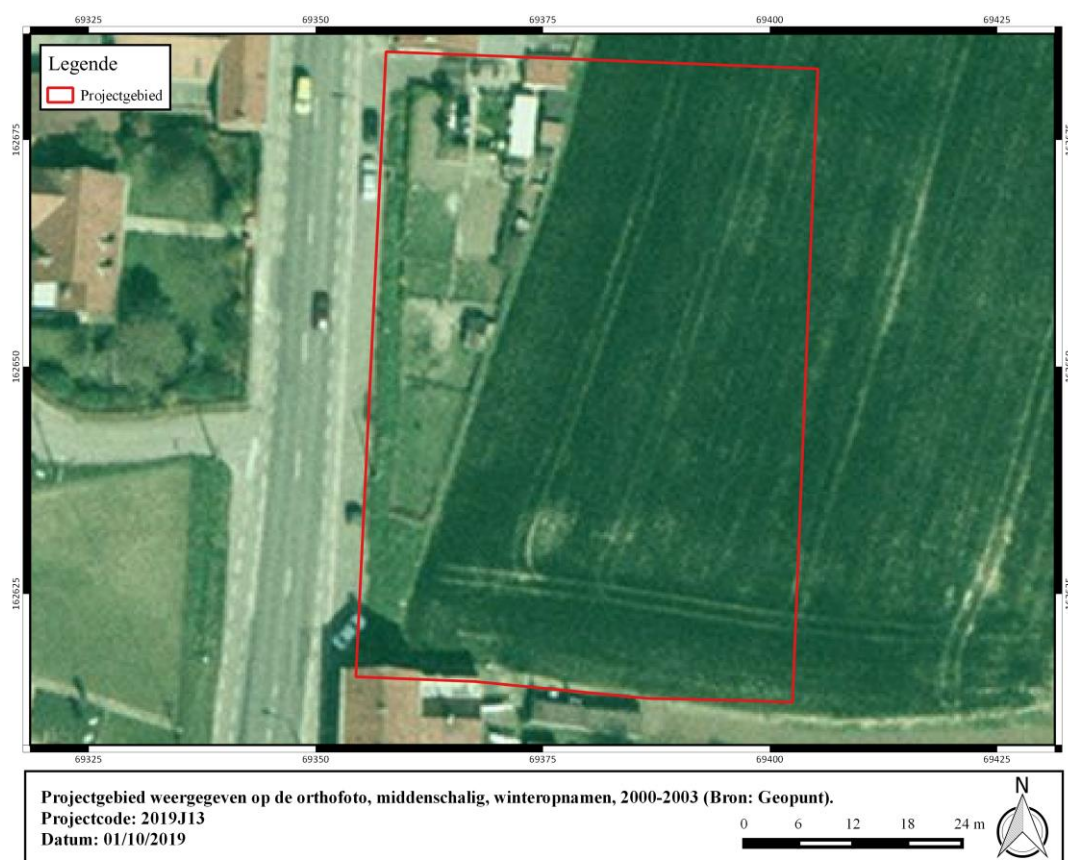
De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Tot de orthofoto van 2008-2011 is de westzijde van het terrein in gebruik als tuin met enkele kleine gebouwen. Deze tuinzone is met een haag afgescheiden van de akker in het oostelijk deel van het plangebied. In de periode na 2011 evolueert de tuinzone stelselmatig naar akkerland. Op heden is het terrein quasi integraal in gebruik als akker, met uitzondering van een inrijlaan en garage aan de noordgrens en een inrijlaan aan de zuidgrens.

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

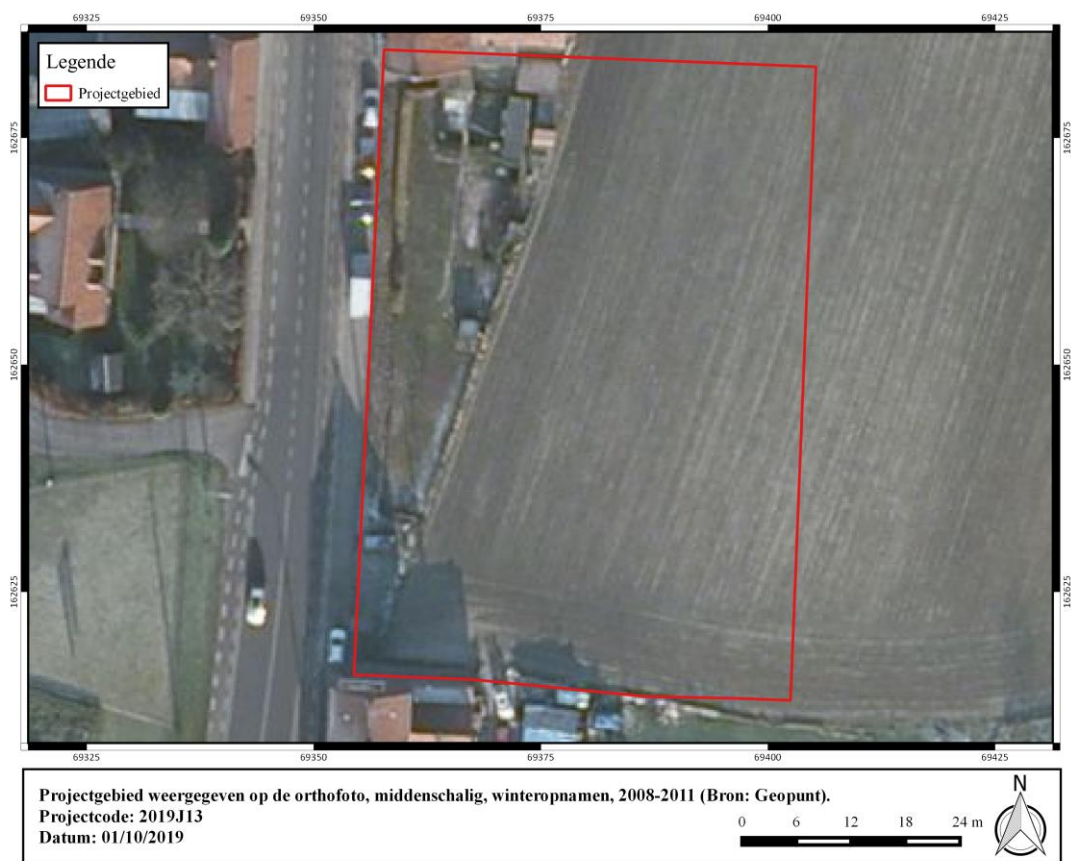

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Moeskroensesteenweg 257-267 te Aalbeke, deelgemeente van Kortrijk. Het onderzoeksgebied is ca. 3225 m² groot en is heden in gebruik als akker. In het noorden bevindt zich een garage en inrijlaan. In het zuiden bevindt zich eveneens een verharde weg. Deze infrastructuur wordt in het kader van de geplande werken gesloopt.

Aalbeke is gelegen op een heuvelrug die zich uitstrekt van Moeskroen richting Kruishoutem. Een kleine kilometer ten zuidwesten van het onderzoeksgebied ontspringt de Rekkembeek. Ten zuidoosten ontspringt te Weimeersbeek. Het lokale hoogtemodel geeft duidelijk aan dat het terrein zich bevindt op de oostelijke helling van een heuveltop. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op de afzettingen van het Tertiair. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een matig natte zandleembodem weer waarbij delen van de E-horizont bewaard kunnen zijn. Ten zuiden van het onderzoeksgebied geeft de bodemkaart natte, profielloze bodems weer. Het terrein bevindt zich op de rand van een nattere depressie.

Cartografische bronnen wijzen op een open en ruraal karakter van de ruime omgeving. De kaart van Ferraris geeft aan dat het terrein in gebruik is als boomgaard en akker. Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied zijn twee structuren afgebeeld. Deze gebouwen zijn niet langer afgebeeld op het kaartmateriaal uit de 19^e eeuw. Op de orthofotosequentie is te zien hoe zich oorspronkelijk langs de straatzijde een strook met bebouwing en tuinzone situeert. Op het jongste luchtbeeld is te zien dat deze zone is geëvolueerd naar akkerland. De impact van deze bebouwing en werkzaamheden op het bodemarchief is ongekend.

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Anderhalve kilometer ten westen van het onderzoeksgebied werden bij proefsleuvenonderzoeken in functie van de ontwikkeling van bedrijventerrein LAR-Zuid op het grondgebied van Menen enkele vol en laatmiddeleeuwse sporen geregistreerd. Het betreft in hoofdzaak resten van grachten en enkele niet nader bepaalde geïsoleerde kuilen (CAI 214832 & CAI 218215). De overige gekende waarden bestaan enerzijds uit een groot aantal cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne hoeves en andere infrastructuur. Daarnaast zijn in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied een groot aantal veldkarteringen uitgevoerd. Hierbij zijn in hoofdzaak lithische artefacten vanaf het finaal-paleolithicum gerecupereerd en aardewerk uit de (late) middeleeuwen. Het beperkte aantal concrete archeologische sites op het kaartblad van de CAI lijkt aldus eerder een reflectie van een gebrek aan onderzoek in de regio en niet zozeer van menselijke afwezigheid in het verleden.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het landschappelijk kader en de gekende waarden bestaat deze verwachting uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. In eerste instantie dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Indien uit de waarnemingen van dit onderzoek blijkt dat er bodemhorizonten aanwezig zijn die indicatief zijn voor gunstigere bewaringscondities m.b.t. artefactensites, dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid, eventueel aangevuld met een waarderend booronderzoek of proefputten in het geval van een positieve verkenning. Met betrekking tot de verwachting inzake sporenarcheologie is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

